

Obsah

I. Úvodní část

A. Předmět a rozsah práce, způsob výkladů	5
B. Nedědičné pojmenování osob	6
1. Křestní jména 6 – 2. Přízviska 6 – 3. Přezdívký 8 – 4. To- varyšská jména 9 – 5. Jména po stavení 9	
C. Dědičná osobní jména: příjmení	11
1. Příjmení, jeho nabývání 11 – 2. Ustalování dědičného pří- jmení 11 – 3. Stejná příjmení 13 – 4. Opakování příjmení 14 – 5. Úpravy příjmení 14 – 6. Nářeční ráz některých příjmení 17 – 7. Příjmení ze stavovských nářečí 18 – 8. Příjmení z ar- gotu 21 – 9. Změny příjmení 21	
D. Přízviska a příjmení žen v minulosti	22.
1. Samostatná pojmenování 22 – 2. Přízviska 22 – 3. Přejí- mené tvary 23 – 4. Vdovská příjmení žen 23 – 5. Příjmení šlechticů 24	
E. Jak vykládat původ příjmení	24
F. Nejazyková fakta při výkladu příjmení	29
G. Jak třídit příjmení	30

II. Příjmení a přízviska ze slov a tvarů označujících při- vlastňování

(A) Vznik příjmení ze jména otce	33
1. Jméno otce k označení člověka 33 – 2. Česká příjmení z při- jmení z přídavných jmen přivlastňovacích 33	
(B) Příjmení z přivlastňování	34
(I) Základem k vytvoření příjmení bylo jméno otce	34
1. Příjmení z adjektiv 34 – 2. Derivace přídavných jmen při- vlastňovacích 37 – 3. Příjmení z gen. sg. podstatných jmen 37 – 4. Derivace s příponou -ný ze jmen osob 38 – 5. Zdrobněliny (opisy) s přivlastkem „mladý“ a s předložkou -po 38	
(II) Základem k vytvoření příjmení bylo jméno rodiny	39
1. Příjmení je v genitivu plur. 39 – 2. Adjektivum s přípo- nou -ovský 40	

III. Příjmení ze jmen křestních a starých osobních

Úvod

1. *Osobní a křestní jména v jednotlivých obdobích* 43 – 2. *Motivy pro udílení jmen* 44 – 3. *Podoby křestních jmen* 45 – 4. *Křestní jméno a přízvisko* 46

Typy příjmení z křestních jmen	50
A. Z neobměněných jmen osobních a křestních	50
1. <i>Ze jmen slovanských</i> 50 – 2. <i>Z novozákonních a světeckých jmen</i> 51 – 3. <i>Ze jmen starozákonních</i> 52 – 4. <i>Z germánských jmen</i> 53	
B. Zkratky osobních a křestních jmen bez odvozovacích přípon	55
1. <i>Ze začátků jmen osobních</i> 55 – 2. <i>Z druhého kmene složeného osobního nebo křestního jména</i> 57 – 3. <i>Ze střední části křestních jmen</i> 57	
C. Jména s příponou <i>-a</i>	58
1. <i>Příjmení z celých jmen</i> 58 – 2. <i>Z prvního kmene složených jmen nebo ze začátků delších jmen</i> 58 – 3. <i>Z konce slov</i> 59	
D. Domácké tvary s konsonantickými příponami	60
(I) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-s</i>	60
(II) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-š</i>	64
(III) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-ch</i>	70
(IV) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-c</i>	73
(V) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-č</i>	74
(VI) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-k</i>	77
(VII) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-z</i>	79
(VIII) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-ž</i>	80
(IX) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-h</i>	81
(X) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-d</i>	82
(XI) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-t</i>	85
(XII) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-n</i>	89
(XIII) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-ň</i>	94
(XIV) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-j</i>	96
(XV) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-r</i>	97
(XVI) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-ř</i>	100
(XVII) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-l</i>	101
(XVIII) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-b</i>	104
(XIX) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-v</i>	105
(XX) Příjmení s příponami obsahujícími <i>-m</i>	106
Příjmení zakončená samohláskou <i>-o, -i, -e</i>	107

E. Zdrobněliny z osobních a křestních jmen	108
1. Přípona -ek 108 - 2. Přípona -ík 118 - 3. Přípona -ka 123	
- 4. Přípona -ko 128 - 5. Přípona -ke 129	
IV. Příjmení ze jmen ženských	
A. Vznik přízviska z ženských jmen	130
B. Příjmení z ženských křestních jmen	132
C. Obecná feminina jako příjmení	133
V. Příjmení z místních a pomístních jmen	
Úvod	134
(I) Příjmení z předložkových pádů	135
1. Spřežky 135 - 2. Přídavná jména z předložkových vazeb 136	
- 3. Jména obyvatelská s příponou -ák 137	
(II) Místní jména příjmeními	138
1. Příjmením se stává nominativ 138 - 2. Příjmením je zdrobnělá podoba 140 - 3. Příjmení z genitivu 141 - 4. Příjmení z místních jmen pomnožných 142 - 5. Jiné obměny 144 - 6. Obnovení slov, z nichž vznikla místní jména 145	
(III) Příjmení z adjektiv utvořených z místních jmen příponou -ský 146	
Derivace z nezkrácených místních jmen	149
Derivace ze základů bez poslední odvozovací přípony	157
Derivace z místních jmen rozšířených příponami	159
Stejná příjmení z různých místních jmen	160
(IV) Příjmení z adjektiv s příponou -ný	163
(V) Příjmení z obecných zeměpisných jmen	164
VI. Příjmení z obyvatelských názvů	
A. Příjmení s příponou -an	167
B. Příjmení s příponou -ec	167
C. Příjmení s příponou -ák	169
D. Příjmení s příponou -ík	171
E. Řídké typy	171
VII. Příjmení z názvů jmen domů a podle domovních znaků	
A. Pojmenování podle domů a domovních znaků	172
B. Vznik příjmení podle domovních znaků	173
C. Příjmení podle domovních znaků	175
1. Příjmení je substantivum: podle osob 175, podle zvířat 176, z názvů rostlin a jejich částí 177, z názvů věcí 177 - 2. Příjmení je adjektivum 178 - Dodatek: Přízviska podle erbů 179	
VIII. Příjmení z národních a kmenových jmen	
A. Vznik a výskyt příjmení podle národů, kmenů ap.	180
B. Příjmení z názvů národů a kmenů	182

IX. Příjmení z názvů živočichů, rostlin a z názvů pro neživou přírodu	
A. Příjmení z názvů živočichů	186
1. Vznik příjmení tohoto druhu 186 – 2. Příjmení z názvů savců 189 – 3. Z názvů ptactva 191 – 4. Z názvů ostatních živočichů 195 – 5. Z názvů cizokrajných a vymyšlených zvířat 197	
B. Příjmení z názvů květin, stromů a ostatních rostlin, jejich částí a plodů	197
1. Jak vznikala příjmení tohoto druhu 197 – 2. Příjmení z názvů drobnějších rostlin, jejich plodů, částí ap. 197 – 3. Příjmení z názvů dřevin, jejich plodů, částí ap. 200	
C. Neživá příroda v příjmeních	202
1. Příjmení z názvů nerostů, zemin a kovů 202 – 2. Příjmení z názvů nebeských těles, atmosférických jevů ap. 203	
X. Člověk	
A. Příjmení podle označení věku a příbuzenského vztahu	205
B. Příjmení z názvů rozličných stavů, řemesel, úřadů ap.	207
1. Poddaný lid, svobodníci a feudální velkostatek v příjmeních 211 – 2. Příjmení podle vysokých hodností 214 – 3. Příjmení z názvů osobního služebnictva feudálů 215 – 4. Příjmení z názvů vojenských osob 215 – 5. Příjmení z názvů řemeslníků, obchodníků ap. 216 – 6. Příjmení podle společenských poměrů a vztahů v městech a vsích 221 – Příjmení z názvů lidí na okraji společnosti 223	
C. Příjmení z názvů částí těla	223
D. Příjmení z názvů a označení tělesných a duševních vlastností a stavů	228
XI. Příjmení z názvů věcí	
1. Příjmení z názvů jídel, nápojů ap. 230 – 2. Příjmení z názvů nástrojů, strojů ap. 233 – 3. Příjmení z názvů nejrozmanitějších věcí 238 – 4. Příjmení z názvů obuvi a šatstva 240	
XII. Příjmení z abstrakt, kolektiv, z názvů náboženských představ a věcí	
1. Příjmení z podstatných jmen abstraktivních, hromadných ap. 243 – 2. Příjmení z náboženských představ a věcí 246	

XIII. Příjmení z adjektiv

- A. Vznik jmen z adjektiv 251
 1. Označování vlastností a metafory 251 – 2. Způsoby označení člověka adjektivem 252 – 3. Vývoj příjmení vzniklých z přídavných jmen 252
- B. Příjmení z adjektiv podle podoby a významu 253
 1. Příjmení z adjektiv ve jmenném tvaru 253 – 2. Příjmení z adjektiv ve složeném tvaru 254
- C. Derivace z přídavných jmen 258

XIV. Příjmení ze sloves

- A. Z tvarů minulého času 268
- B. Z tvarů přítomného času 280
- C. Z tvarů rozkazovacího způsobu 281
- D. Z tvarů neurčitých 284
 1. Z přičestí trpného 284 – 2. Z přechodníku přítomného 285
- E. Příjmení ze slovesného základu 285
 1. Ze základu sloves bez přípony 285 – 2. Ze základu slovesa se zakončením na -a 286 – 3. Odvozené podoby s příponami: s příponou -a 287; zdrobňeliny 288; s příponami -ák, -áč, -ač 289; s příponami obvyklými u derivací z osobních a křesťanských jmen 291

XV. Nesklonná slova jako příjmení 297

XVI. Příjmení ze slov složených 299

- A. Složená příjmení z podstatných jmen s přívlastkem 300
- B. Složená příjmení ze slovních spojení s číslovkami 302
- C. Spřežky z předložkových pádů příjmeními 303
- D. Jiné typy složených příjmení 304

XVII. Zvláštní podoby a tvary vlastních osobních jmen, vzniklých ze jmen obecných

- A. Obměny příjmení z apelativ 305
 1. Zdrobňeliny 305 – 2. Příjmení z obecných jmen rodu ženského v mužském tvaru 306 – 3. Příjmení z obecných jmen rodu středního v mužském tvaru 306 – 4. Příjmení z obecných jmen rodu mužského s příponou -a 306 – 5. Příjmení zakončená příponou -o 306 – 6. Příjmení ze jmen obecných pomnožných ve tvaru čísla jednotného 307
- B. Derivační typy 307
- C. Zvláštnosti přípon u přízvisek a příjmení 310
- D. O skloňování a přechylování příjmení 311
- E. Pravopisné zvláštnosti českých příjmení 313

XVIII. Příjmení z cizích slov

A. Příjmení ze slov latinských a polatinštěných	315
(I) Obecná část	315
(II) Dnešní stav	317
1. Příjmení latinského původu 317 – 2. Česká příjmení s latin- skou příponou 319	
B. Německá příjmení u Čechů	319
1. Nestejně rozvrstvení německých příjmení 319 – 2. Jak se k nám dostávala německá příjmení 320 – 3. Germanizace čes- kých příjmení 321 – 4. Cizí jména v českém prostředí 322 – 5. Česká příjmení ze slov přejatých z němčiny 323 – 6. Německá příjmení Čechů z hlediska zeměpisného 324 – 7. Příjmení lužic- kosrbského původu 325	
Závěr: Pojem příjmení	326

XIX. Bibliografie	327
-----------------------------	-----

Seznam zkratk	333
-------------------------	-----

Rejstřík	334
--------------------	-----